

РОЗВИТОК МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Юлія Саєнко, Єлизавета Капустіна

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

Зміст статті зумовлено актуальністю дослідження особливостей формування та розвитку мовленнєвого, комунікативного та когнітивного потенціалу сучасних учнів, що має велике значення та стає основою перегляду методичних підходів до організації мовленнєвої діяльності. Це зумовлює формування інтелектуально розвиненої, емоційно вихованої та комунікативно компетентної особистості учня початкових класів у вітчизняних загальноосвітніх закладах.

Дослідження спрямовано на пошук нових шляхів розвитку в учнів початкової школи зв'язного мовлення, критичного мислення, уміння структурувати та висловлювати власні думки. У молодших школярів розвиток мовленнєвих умінь має виняткове значення для розуміння сприйнятої інформації, її правильного і творчого відтворення, що стає основою та засобом самовираження та вільного спілкування дитини. У статті актуалізовано проблему розвитку якісного мовлення, оскільки культура мовлення знаходиться у прямій залежності від набутих вмінь висловлюватись точно та насичено, від багатства словника, навичок побудови речень, активного використання норм літературної мови, логічного, правильного та виразного формування висловлювань. З'ясовано, що процес формування мовленнєвої особистості молодшого школяра залежить від ефективності набуття учнями комунікативно-мовленнєвих компетентностей та успішної реалізації освітніх завдань навчання рідної мови.

Ключові слова:

початкова школа; мовленнєва діяльність; молодші школярі; навчання української мови; розвиток мовленнєвих умінь; комунікативно-мовленнєві компетентності.

Resume:

Saienko Yuliia, Kapustina Yelyzaveta. Development of speech activities of junior students in primary school at Ukrainian language.

The content of the article is determined by the relevance of the study of the peculiarities of the formation and development of the speech, communicative and cognitive potential of modern students, which is of great importance not only from the point of view of scientific knowledge, but also becomes the basis for the restructuring of methodological approaches to the organization of language learning. This determines the formation of an intellectually developed, emotionally educated and communicatively competent personality of a student of domestic secondary schools.

Research attention is paid to the search for new ways of developing coherent speech, critical thinking, the ability to structure and express one's own thoughts in primary school students. In younger schoolchildren, the development of speech skills is extremely important for understanding the received information, its correct and creative reproduction, which becomes the basis and means of self-expression and free communication of the child. The problem of the development of high-quality speech is relevant, since the culture of speech is directly dependent on the acquired skills of accuracy and saturation of statements, vocabulary richness, sentence construction skills, active use of the norms of literary language, logical, correct and expressive formation of statements. Therefore, the process of forming the speech personality of a junior school student depends on the effectiveness of the students' acquisition of communicative and speech competences and the successful implementation of the educational tasks of learning their native language.

Key words:

primary education; speech activity; junior schoolchildren; learning the Ukrainian language; development of speech skills; communicative and speech competences.

Постановка проблеми. Період молодшого шкільного віку є етапом важливих соціальних змін, сенситивним періодом для розвитку особистісних якостей дітей та сприятливим для початку формування потреб учнів у процесі навчання. Цей етап розвитку охоплює період, під час якого відбуваються якісні зміни й у психіці дітей, ускладнюється система їхніх соціальних зв'язків, мотивів. Перехід дітей від дошкільного до шкільного віку є важливим і складним процесом, що супроводжується значними анатомо-фізіологічними, психологічними змінами, новоутвореннями в їхньому особистому розвитку.

За Ю. Рібцун мовлення становить собою складну функціональну систему, яка базується на взаємодії ряду мозкових структур, де кожна виконує свої унікальні операції (Рібцун, 2012). Мовленнєва діяльність (на рівні з ігровою, пізнавальною та трудовою) розглядається як особлива психологічна функція людини, що орієнтована на застосування освоєної мови для комунікації, включаючи слухання (аудіювання), читання (сприймання), говоріння та письмо (висловлювання) (Долженко, & Рібцун, 2020).

За С. Вербишук, лінгвістичний аспект мовлення – це процес добору і використання засобів мови для спілкування з іншими членами певного мовного колективу; як послідовність знаків мови, організована за її законами відповідно до потреб висловленої інформації; форма актуального існування кожної мови. Таким чином, мовлення – це своєрідна діяльність мовця, процес вираження думок, почуттів, бажань людини засобом мови з метою впливу на інших людей та організації особистісних і суспільних відносин. У понятті «мовлення» виокремлюють такі значення як:

- форма спілкування за допомогою мови, вербальної комунікації, емоційного прояву, впливу;
- вид комунікативної діяльності людини, функціонування мови з метою передавання будь-якої інформації, одна із форм прояву свідомості;
- мовленнєві дії та операції, результат діяльності у вигляді усного й письмового висловлювання (Вербишук, 2016).

Формування мовлення у молодшого шкільного віку – це в першу чергу розвиток мовленнєвих здібностей, культури мовленнєвого спілкування, опанування навичками практичного спілкування, створення передумов задля наступності в подальшому читанні та письмі. Така проблематика тісно пов'язана з навчанням рідною мовою, тобто педагогічним процесом, в ході якого здійснюється формування у дітей відповідних мовленнєвих умінь і навичок. Саме це постає базисом розвитку мови як розуміння сенсу слова і збагачення словника, засвоєння системи мовленнєвих понять і закономірностей, словотвору, синтаксису, опанування звуковою культурою мови, формування зв'язного мовлення.

Реалізація такої мети на сьогодні повинна відбуватися в межах реформування початкової освіти в Україні, що закріплено у державних законодавчих актах та нормах: Законах України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2021), Державного стандарту початкової освіти (2018), Концепції «Нова українська школа» (2016), а також у межах розроблених відповідних освітніх програм, що актуалізують проблематику розвитку мовлення учнів початкової школи, їхні мовленнєві готовності до шкільного навчання в майбутньому. Розвиток мовленнєвої діяльності є одним з провідних завдань навчання української мови в початковій школі, де на практиці це відбивається у базових навчальних програмах з української мови для 1–4 класів у вигляді інтегрованого курсу «Українська мова» (Типові освітні програми для початкової школи, розроблені під керівництвом О. Савченко та Р. Шияна).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості мовленнєвого розвитку особистості молодшого школяра як лінгводидактичної проблеми, розвиток мовленнєвої компетентності та умінь мовленнєвої діяльності, формування зв'язного мовлення в учнів початкової школи досліджували Л. Артемова, А. Богуш, М. Вашуленко, Н. Гавриш, Л. Дейниченко, О. Савченко, К. Крутій, Н. Лопатинська, Г. Ніколайчук та інші. Дослідження сучасних вітчизняних науковців, а саме, А. Богуш, М. Вашуленко, С. Вербещук, О. Кулик, О. Мироненко, М. Пентиліук, О. Полевікової, О. Семиног, Л. Скуратівського стосовно розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів на заняттях з української мови стали концептуальною основою для проведення цієї роботи.

Опанування мовою й мовленням, як наголошують Н. Рудницька та Л. Вівчаренко – це складний процес, який залежить від вікових

та індивідуальних особливостей школярів, соціальної ситуації їхнього розвитку, проектування розвивального комунікативно-мовленнєвого середовища, а також використовуваних вчителями у навчально-виховному процесі закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) педагогічних технологій, спрямованих на формування різних видів мовленнєвих та комунікативних компетенцій (фонетична, лексична, граматична, діалогічна, монологічна) (Рудницька, & Вівчаренко, 2021).

О. Чупріна наголошує, що одне з основних завдань для дітей молодшого шкільного віку – навчитися висловлювати свої думки правильно, послідовно, точно й виразно. Ефективне володіння мовленням як інструментом спілкування формує систему ціннісних ставлень до себе та оточення, а також забезпечує успішну адаптацію до умов шкільного навчання (Чупріна, 2019).

С. Вербещук наголошує, що загалом говоріння та письмо є ініціальними процесами спілкування, що стимулюють слухання й читання. Зі свого боку, слухання й читання є реактивними процесами, та водночас вони слугують умовою говоріння (письма). За спрямованістю здійснення мовленнєвої дії (на прийняття або видачу мовленнєвого повідомлення) розрізняють рецептивні (слухання, читання) та продуктивні (говоріння, письмо) види (Вербещук, 2016).

Саме тому, як стверджує М. Вашуленко, перед методикою початкового навчання стоїть завдання навчити учнів розуміти комунікативну функцію мови. Тому більшість вправ має бути спрямована на розвиток умінь комунікувати, які охоплюють створення мовних ситуацій для побудови коротких монологів і діалогів, розвиток мотивації до таких висловлювань, навчання орієнтуватись на слухача або читача та вироблення вмінь використовувати мовний матеріал. Також текстова основа мовної теорії та вивчення текстологічних знань вимагає зосередження на розвитку умінь слухати та розуміти інформацію, сортувати її, виокремлювати головне та запам'ятовувати її. Це також досить тісно пов'язано з різними видами навчальних переказів, які учні повинні здійснювати у відповідних формах (Вашуленко, 2011). Провідний український науковець зазначає: «Учитель початкових класів має допомогти школярам усвідомити, що вони повинні говорити і писати зрозуміло для інших, що існують спеціальні правила (норми), яких необхідно дотримуватись» (Вашуленко, 2011).

На уроках української мови Г. Зажарська рекомендує використовувати тексти для читання, а також художні ілюстрації, які

знайомлять дітей з новими словами з різних галузей науки, техніки, культури, трудової діяльності людей, назвами рослин, тварин та предметів побуту. Важливою метою є навчання дітей вчитися і це неможливо без уміння читати і працювати з текстами (Захарська, 2019).

О. Савченко зауважує, що наочність навчальної інформації стає дедалі важливішою та є незамінним засобом якості її передачі дітям. Методика навчання української мови в початковій школі передбачає широкий спектр використання пояснювального матеріалу: його багатогранність, доступність, наближеність до життя сучасної дитини, емоційність, багатофункціональність використання (Савченко, 2007).

Процес навчання мовлення на уроках української мови також змінюється з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та відповідних технологічних засобів. Як стверджують українські дослідники О. Семиног та М. Ячменик, сьогодні новітні освітні технології дозволяють школярам працювати з різними цифровими пристроями, тому у процесі формування мовлення в учнів початкової школи необхідно враховувати відповідні тенденції. До новітніх засобів, які використовуються у навчальній діяльності, в тому числі стосовно української мови, можливо віднести такі:

– технічні (слайдпроектор, інтерактивна дошка, цифрова фотокамера, комп'ютер, ноутбук, планшет, мобільні девайси, смартфон);

– програмні (програми пакета Microsoft Office; програми обробки графічних зображень; програми обробки, нарізки, відтворення звуку й відео; програми для навчальних вебсторінок, сайтів, порталів, програми-словники, комп'ютерні тести; електронні бібліотеки тощо) (Семиног, & Ячменик, 2019).

Н. Попович наголошує, що «кожен учитель початкової школи дотримується триєдиної мети: навчити, розвинути й виховати творчу особистість, здатну мислити, ухвалювати рішення, адаптуватися в соціумі. Уже з перших днів перебування дитини в школі вся робота повинна підпорядковуватися цій меті. Учителеві слід використовувати різні методи і прийоми навчання, щоб збагатити словниковий запас учнів, розвинути мовлення й мислення, сформувати творчу особистість» (Попович, & Лендел, 2019).

Отже, навчання української мови в 1–4 класах надається пріоритетне значення, оскільки йдеться не тільки про шкільний предмет, а й про опанування державної мови. Недостатня увага до мовленнєвого розвитку у молодшому шкільному віці може призвести до проблем у навчанні та у адаптації дітей до школи.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення в процесі експериментального дослідження ефективності розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів на уроках з української мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті реформування системи освіти в Україні та впровадження інноваційних технологій навчання, особливої актуальності набуває питання ефективних шляхів розвитку мовленнєвої діяльності учнів початкової школи. З метою дослідження цієї проблеми було організовано педагогічний експеримент, першим етапом якого став констатувальний зріз. На цьому етапі ставилися такі завдання: підібрати діагностичний інструментарій, виявити початковий рівень сформованості мовленнєвої діяльності учнів експериментальної та контрольної груп, визначити проблемні моменти.

Педагогічний експеримент з розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів було організовано на базі ЗЗСО № 1 м. Верховцеве. Учасниками експерименту стали 30 учнів 4-х класів, поділені на 2 групи. До експериментальної групи увійшло 15 учнів, з якими проводилась навчальна діяльність за удосконаленою авторською методикою з використанням інноваційних технологій. Контрольна група теж налічувала 15 учнів, у проведенні уроків з української мови з цією групою застосовувався традиційний освітній підхід.

На констатувальному етапі дослідження були визначені основні критерії – мотиваційний, когнітивний та комунікативний; показники та рівні оцінювання сформованості мовленнєвих компетентностей учнів. Також на цьому етапі було здійснено аналіз початкового рівня розвитку мовленнєвих компетентностей учнів з вибірки дослідження. Для цього було використано спеціально розроблені діагностичні методики, які включали анкетування, тестування та спостереження за самостійною роботою учнів: «Анкета для оцінки рівня мовленнєвих компетентностей та мотиваційних аспектів у навчанні серед учнів 4 класу ЗЗСО», Тест для оцінки мовленнєвих навичок учнів 4-го класу ЗЗСО, Вправи для визначення стану розвитку монологічного та діалогічного мовлення учнів 4 класу ЗЗСО.

Отже, у межах дослідження, спрямованого на оцінку рівня розвитку мовленнєвих навичок учнів обраного освітнього закладу, була проведена діагностика за розробленими методиками, що враховували тестування, самостійні завдання, а також анкетування, що дало можливість здійснити аналіз результатів,

які відображають рівень розвитку мовленнєвих компетентностей учнів.

На підставі результатів двох діагностичних методик та анкетування учнів, спрямованих на визначення рівнів сформованості мовленнєвої діяльності в учнів 4 класу, отримані наступні результати: високі рівні виявлені лише у 13% учнів експериментальної та 20% учнів контрольної групи; достатні рівні в обох групах виявлено в межах від 20% до 27%; середні рівні показали 47% учнів експериментальної та 40% учнів контрольної групи; низькі рівні продемонстрували по 13% учасників кожної з груп. Виявлені показники вказують на наявність у більшості учнів 4 класу обраного освітнього закладу середніх показників сформованості мовленнєвих умінь та навичок, що підкреслило необхідність застосування формувальної роботи та сучасних педагогічних технологій для подальшого вдосконалення процесу навчання української мови.

У межах проведення педагогічного дослідження з учнями експериментальної групи було проведено заняття на ґрунті уроків української мови за спеціально розробленою програмою для формувального експерименту. Завданнями формувальної роботи стала необхідність урізноманітнювати форми навчальної діяльності, віддавати перевагу таким формам, які створюють комунікативну ситуацію для кожного учня, щоб він міг висловитись та проявити себе, застосування ефективних форм навчання, зокрема інтерактивне навчання, яке включає моделювання реальних життєвих ситуацій, використання дидактичних ігор, мультимедійних засобів та засобів ІКТ.

Розроблена в межах проведеного дослідження програма розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів з української мови передбачала проведення комплексу з 4-х занять, інтегрованих до освітнього процесу вивчення української мови та літературного читання учнями 4-го класу загальноосвітнього закладу. Кожне з запропонованих занять включає структурні елементи: мотиваційний, підготовчий, практичний, аналітичний етапи та етап рефлексії.

Метою запропонованої програми є комплексний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності молодших школярів: аудіювання, говоріння, читання та письма на уроках української мови

Для розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів передбачається до кожного з розроблених уроків: використання вправ, сучасних цифрових технологій та інтерактивних форм роботи (на вибір учителя): планшети, електронні книги або смартфони з доступом до

мережі Інтернет, аудіо- та відеопрогравачами; для вчителя: комп'ютер, проектор, екран; доступ до електронної бібліотеки; інтерактивні освітні онлайн-платформи; мультимедійні засоби для демонстрації текстів.

Урок № 1. Розвиток навичок аудіювання та діалогічного мовлення.

Мета уроку: розвиток аудіативних умінь учнів 4 класу шляхом формування навичок уважного слухання та розуміння усних текстів; розвиток діалогічного мовлення за допомогою моделювання комунікативних ситуацій.

На уроці передбачено: коротка бесіда про важливість уміння уважно слухати і розуміти почуте, обговорення життєвих ситуацій, де потрібні навички аудіювання; перегляд цікавого відео, що стосується теми уроку; прослуховування аудіозаписів та перегляд відеоматеріалів; складання діалогів у парах за запропонованими комунікативними ситуаціями. Виконання вправ на розуміння прослуханого/переглянутого та оцінку змісту:

Вправи на аудіювання:

- прослуховування аудіозапису та визначення основної думки запису;
- прослуховування інтерв'ю та надання відповідей на запитання за змістом почутого;
- прослуховування аудіорозповіді та обрання правильного варіанту її продовження з поданих;
- прослуховування радіоп'єси за казкою чи оповіданням та відновлення хронологічної послідовності подій.

Вправи на діалогічне мовлення:

- складання діалогу за поданою комунікативною ситуацією (розмова друзів про спільні захоплення);
- вправа-гра в малих групах: розігрування діалогів між продавцем та покупцем у магазині та моделювання розмови батьків і дитини на задану тему (підготовка до шкільного свята).

Урок № 2. Розвиток навичок читання та монологічного мовлення.

Мета уроку: формування навичок виразного читання текстів різних стилів та жанрів; розвиток умінь аналізу та інтерпретації прочитаного; вдосконалення монологічного мовлення учнів на основі прочитаних творів.

На уроці передбачено: обговорення улюблених книжок учнів, цікавих історій, героїв; перегляд буктрейлера до популярної дитячої книги; ознайомлення з правилами виразного читання; читання текстів різних жанрів (казка, вірш, оповідання тощо); створення усних переказів, висловлювань свого

ставлення за змістом текстів. Виконання вправ на розуміння прочитаного:

Вправи для читання:

- читання тексту мовчки та визначення жанру тексту;
- читання віршів вголос з відповідною інтонацією;
- гра-драматизація – читання уривків оповідання за ролями з вираженням емоцій персонажів.

Вправи для розвитку монологічного мовлення учнів:

- складання та переказ за складеним планом прочитаного тексту;
- створення висловлювань за змістом прочитаного, висловлення свого ставлення до прочитаного;
- на основі прочитаної історії складання власного твору з використанням певних словесних малюнків;
- вправа-гра у малих групах – за ілюстраціями до тексту складання творчої розповіді від імені одного з персонажів.

Урок № 3. Розвиток орфоепічних навичок та навичок писемного мовлення.

Мета уроку: удосконалення орфоепічних норм усного мовлення учнів; формування вмінь грамотного письма та написання творчих робіт.

На уроці передбачено: робота в малих групах, перегляд цікавого відео про орфоепічні норми; обговорення значення грамотного письма, виконання вправ на правильну вимову слів; створення аудіозаписів учнів для аналізу орфоепічних норм; написання творчих робіт з використанням онлайн перевірки правопису.

Вправи для орфоепії:

- прослуховування аудіозапису слів та їх повторення, дотримуючись орфоепічних норм;
- читання вголос слів, спільний аналіз в малих групах правильності вимови;
- запис слів, в яких приголосні вимовляються дзвінко/глухо, правильне їх читання.

Вправи для писемного мовлення:

- написання твору-опису улюбленого героя з використанням онлайн перевірки правопису;
- складання письмового переказу казки, застосувавши онлайн-словників та довідників.

Урок № 4. Розвиток лексичних навичок та комунікативних умінь.

Мета уроку: збагачення активного та пасивного словникового запасу учнів; формування умінь використовувати лексику у різних комунікативних ситуаціях.

На уроці передбачено: перегляд цікавого відео про історію слів; обговорення ролі

багатого словникового запасу для успішного навчання та спілкування. повторення правил користування тлумачними словниками; інструктаж з методів збагачення та активізації словника.

Вправи для розвитку лексичних навичок:

- добирання 2–3 синонімів до поданих слів з вивченого твору;
- добирання до представлених слів антонімів;
- складання речення з поданими словами.

Вправи для розвитку комунікативних умінь:

- гра-розмова, наприклад, між продавцем та покупцем у книжковому магазині з використанням представлених на картках слів;
- моделювання ситуації у спортивному магазині, де покупець цікавиться товарами, використовуючи подані слова.

Після завершення формувального етапу педагогічного експерименту було здійснено повторне діагностування учнів експериментальної групи з метою аналізу динаміки розвитку їхньої мовленнєвої діяльності; було проведено контрольний етап педагогічного експерименту та виявлено, що більшість учнів експериментальної групи демонструють позитивну динаміку розвитку мовленнєвої діяльності. Середній показник експериментальної групи відповідає достатньому рівню сформованості мовлення. За результатами формувального етапу високий рівень продемонстрували 27% учнів експериментальної групи, що на 14% більше порівняно з початковими даними. Також збільшилась кількість учнів з достатнім рівнем – з 27% до 33%, а низького рівня розвитку мовленнєвої діяльності в експериментальній групі після самого експерименту не виявлено. Крім того, підвищилась готовність школярів експериментальної групи до застосування педагогічних технологій навчання, адже зросла частка учнів з повністю позитивним ставленням до виконання запропонованих завдань контрольного етапу експерименту.

Проведення формувального етапу експерименту за розробленою програмою та порівняльний аналіз його результатів дозволяє зробити висновки щодо ефективності запропонованої методики для розвитку мовленнєвої діяльності школярів у порівнянні з традиційними підходами.

Висновки. Таким чином, комплексна програма занять, розроблена в межах дослідження на основі здійснення теоретичного дослідження та діагностичних заходів, проведених з метою оцінки її ефективності, дає можливість систематизувати роботу з розвитку мовленнєвої діяльності молодших школярів.

Запропоновані форми, методи та цифрові інструменти навчання відповідають сучасним тенденціям освітнього процесу, де пріоритет надається інтерактивному, діяльнісному та компетентісному підходам. Поетапний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності школярів з

використанням інноваційних технологій мультимедіа, дистанційного та мобільного навчання сприяє формуванню ключових компетентностей молодших школярів відповідно до сучасних освітніх вимог.

Список використаних джерел

Вашуленко, М. С. (2011). *Методика навчання української мови в початковій школі*: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 364 с.

Вербешчук, С.В. (2016). *Формування мовленнєвої культури учнів початкової школи в процесі літературного читання*: Автореферат дис. канд. пед. наук. Херсонський державний університет. Херсон, 20 с.

Долженко, С. & Рібцун, Ю. (2020). Концептуальні засади вивчення мовленнєвої діяльності з позицій психолінгвістичного підходу. *Особлива дитина: навчання і виховання*, № 2. С. 74–80.

Зажарська, Г.П. (2019). Шляхи формування мовленнєвої компетентності молодших школярів на уроках української мови та літературного читання. *Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, № 326. С. 36–43.

Попович, Н.Ф., & Лендел, Н.В. (2019). Особливості розвитку мовлення молодших школярів на уроках літературного читання. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. Одеса, Т. 2. Вип. 12. С. 36–40.

Рібцун, Ю.В. (2012). Науково-теоретичні аспекти професійної діяльності вчителя логопеда. *Логопед*, № 1 (13). С. 2–7.

Рудницька, Н.Ю., & Вівчаренко Л.Р. (2021). Пріоритети розвитку початкової освіти в контексті становлення Нової української школи: *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Житомир: ФОП «Н.М. Левковець». С. 19–23.

Савченко, О.Я. (2007). *Методика читання у початкових класах*: посібник для вчителя. Київ: Освіта, 291 с.

Семиног, О., & Ячменик, М. (2019). *Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти*: монографія. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 211 с.

Чуприна, О.В. (2019). *Методика розвитку мовлення учнів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів*: дисертація канд. пед. наук. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 213 с.

References

Vashulenko M.S. (2011). *Metodyka navchannja ukrajinsjkoji movy v pochatkovij shkoli*. [Methods of teaching the Ukrainian language in primary school]. Kyiv: Litera LTD. [in Ukrainian].

Verbeshchuk S.V. (2016). *Formuvannja movlennjevoji kuljтуры uchniv pochatkovoji shkoly v procesi literaturnogho chytannja* [Formation of speech culture of primary school students in the process of literary reading]. Candidate's ped. of science. Kherson: Kherson State University. [in Ukrainian].

Dolzhenko S., Ribtsun Yu. (2020). *Konceptualjni zasady vyvchennja movlennjevoji dijaljnosti z pozycij psykholinghivistychnogho pidkhodu*. [Conceptual foundations of the study of speech activity from the standpoint of the psycholinguistic approach]. *Osoblyva dytyna: navchannja i vykhovannja*. – A special child: education and upbringing, 2. 74-80. [in Ukrainian].

Zazharska G.P. (2019). *Shljakhy formuvannja movlennjevoji kompetentnosti molodshykh shkoljariv na urokakh ukrajinsjkoji movy ta literaturnogho chytannja*. [Ways of forming the speaking competence of younger schoolchildren in the lessons of the Ukrainian language and literary reading]. *Visnyk Lughansjkogho nacionaljnogho universytetu im. Tarasa Shevchenka. Pedagoghichni nauky*. – Bulletin of the Luhansk National University named after Taras Shevchenko. Pedagogical sciences, 326. 36-43. [in Ukrainian].

Popovych N.F., Lendel N.V. (2019). *Osoblyvosti rozvytku movlennja molodshykh shkoljariv na urokakh literaturnogho chytannja*. [Peculiarities of the speech development of younger schoolchildren in literary reading lessons]. *Innovacijna pedagoghika: naukovyj zhurnal*. – Innovative pedagogy: scientific journal. Odessa, 2 (12). 36-40. [in Ukrainian].

Ribtsun Yu.V. (2012). *Naukovo-teoretychni aspekty profesijnoi dijaljnosti vchytelja loghopedu*. [Scientific and theoretical aspects of the professional activity of a speech therapist teacher]. *Loghoped – Speech therapist*, 1 (13), 2–7. [in Ukrainian].

Rudnytska N.Yu. Vivcharenko L.R. (2021) *Priorytety rozvytku pochatkovoji osvity v konteksti stanovlennja Novoji ukrajinsjkoji shkoly*. [Priorities of the development of primary education in the context of the formation of the New Ukrainian school]. *Zbirnyk materialiv Vseukrajinsjkoji naukovo-praktychnoji konferenciji (24 bereznja 2021 roku)*. – Collection of materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference (March 24, 2021). Zhytomyr: FOP "N.M. Levkovets", 19-23. [in Ukrainian].

Savchenko O.Ya. (2007). *Metodyka chytannja u pochatkovykh klasakh*. [Methodology of reading in primary grades]. Kyiv: Osvita. [in Ukrainian].

Seminog O., Yachmenyk M. (2019) *Movno-metodychna pidghotovka majbutnjogho vchytelja-slovesnyka do vykorystannja zasobiv mediaosvity*. [Linguistic and methodical preparation of the future teacher of vocabulary for the use of media education: monograph]. Sumy: Sumy Publishing House named after A.S. Makarenko. [in Ukrainian].

Chuprina O.V. (2019). *Metodyka rozvytku movlennja uchniv pochatkovykh klasiv iz zastosuvannjam muljtymedijnykh zasobiv*. [Methodology of speech

development of elementary school students using multimedia tools]. Candidate's ped. of science. Kyiv: Kyiv University named after Borys Grinchenko. [in Ukrainian].

Відомості про авторів:**Саєнко Юлія Олександрівна**

saienkoiuliia@mstu.edu.ua

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

Капустіна Єлизавета В'ячеславівна

kapustina1425@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
Наукове Містечко, вулиця, 59, Запоріжжя,
Запорізька обл., 69000, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-1-32-143-153

*Матеріал надійшов до редакції 26. 04. 2024 р.**Прийнято до друку 13. 05. 2024 р.***Information about the authors:****Saienko Yuliia Oleksandrivna**

saienkoyuliia@mstu.edu.ua

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Kapustina Yelyzaveta Viacheslavivna

kapustina1425@gmail.com

Bohdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-1-32-143-153

*Received at the editorial office 26. 04. 2024.**Accepted for publishing 13 05. 2024.*